

Stanovisko Výboru regionů Evropské inovační partnerství „produktivita a udržitelnost zemědělství“

(2013/C 17/10)

VÝBOR REGIONŮ doporučuje Evropské komisi, aby:

- uznala klíčovou úlohu místních a regionálních orgánů a zúčastněných stran v úspěchu EIP „Produktivita a udržitelnost zemědělství“;
- plně zapojila místní a regionální orgány do řídicích struktur zřízených za účelem stimulace a monitorování této iniciativy;
- definovala „rostoucí produktivitu“ jako „vyšší a lepší produkci s méně zdroji“;
- vzhledem k tomu, že EIP by se mělo zabývat následujícími tématy, schválila celou řadu otázek týkajících se prvovýroby, řízení zdrojů, biohospodářství, dodavatelského řetězce, kvality, bezpečnosti potravin a spotřebitelů;
- dala přednost inovačním programům, které zaručují zachování zemědělských činností v Evropě, a zajistila, že do nich bude zahrnut výzkum prospěšný pro regiony zabývající se chovem dobytka, příměstské regiony, oblasti s přírodními omezeními a lokální zemědělské oblasti;
- podpořila inovační iniciativy malých a středních podniků jdoucí zdola nahoru, aby se vyvážila stávající nerovnováha v zapojení vyplývající z různých úrovně organizace a kapacity;
- se i nadále snažila o zlepšení pozice prvovýrobců v řetězci výroby, zpracování a distribuce potravin;
- operačním skupinám rovněž umožnila využívat pro počáteční náklady (např. na vyvinutí postupu řešení technického nebo vědeckého problému) podporu z EZFRV.

Zpravodajka	paní Anne BLIEK - DE JONG (NL/ALDE), členka výkonné rady provincie Flevoland
Odkaz	sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o evropském inovačním partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ COM(2012) 79 final

I. VÝZVY A CÍLE

VÝBOR REGIONŮ

Stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020 – Unie inovací

podporuje strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a je si vědom toho, že:

1. Evropa potřebuje zvýšit úsilí o zachování a zlepšení svého postavení v obchodu, své vedoucí pozice v průmyslu a špičkové úrovni vědy, aby mohla obstát ve světové konkurenci;

2. evropské poznatky o udržitelné produkci potravin, včetně poznatků z oblasti řízení zemědělských podniků, řešení IKT, bezpečnosti potravin, agrobiotechnologií, růstových technologií, ochrany plodin, vodohospodářství, reziduí, energetiky, nakládání s odpady a agrosociologie, jsou na celém světě vítány a mají ohromný marketingový potenciál na rychle vznikajících a rychle se rozvíjejících trzích v Evropě i mimo ni;

3. pro úspěšné zhodnocení těchto poznatků Evropa potřebuje: 1) více inovativních malých a středních podniků, které budou přispívat k růstu a vytvářet nová pracovní místa, 2) více soukromých investic, 3) inovace v existujících a vznikajících odvětvích, 4) mezioborovou spolupráci, z níž vzejdou průlomová řešení, 5) zúčastněné strany, které budou ochotné testovat, demonstrovat a rozšiřovat slibná řešení;

Výzvy pro zemědělství, zajišťování potravin a přírodní zdroje

podotýká, že:

4. před světem dnes stojí celá řada rozmanitých a podstatných výzev: neustálý růst populace a koupěschopnosti, který je impulsem změn ve stravovacích návycích a rostoucí poptávky po základních výrobcích, a rovněž ohrožení výrobní kapacity světového zemědělství vlivem změny klimatu;

5. tyto výzvy umocňuje hrozba nedostatku potravin, krmiv, fosilních paliv, surovin, vláken a sladké vody, a rovněž postupující degradace půdy a ztráta biologické rozmanitosti a rostoucí riziko selhání finančních trhů, politické nerovnováhy a ozbrojených konfliktů;

6. zemědělství a zásobování potravinami musí být v budoucnu úspornější ve spotřebě vody a fosilních paliv, musí používat méně hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, být rozmanitější a umět lépe využívat vzájemného doplňování rostlinné výroby, živočišné výroby, nakládání s organickým odpadem, toků reziduí a výroby energie z obnovitelných zdrojů;

a zdůrazňuje, že:

7. členské státy a zúčastněné strany opakovaně vyjádřily svůj silný zájem na podpoře inovací v zemědělství v rámci přístupu na úrovni Unie a Evropská rada na svém zasedání dne 20. června 2008 již upozornila na to, že „je zapotřebí pokračovat v inovacích, výzkumu a rozvoji zemědělské produkce, zejména posílit energetickou účinnost, růst produktivity a schopnost přizpůsobit se změně klimatu“;

8. k podobným závěrům dospěly organizace zemědělců a zemědělské komory a že prohlášení G20 ze zasedání v Cannes zdůrazňuje prvořadou nutnost investic do zemědělského výzkumu a inovací.

Výbor regionů proto:

9. vítá iniciativu Komise na podporu inovací v zemědělství vytvořením specifického evropského inovačního partnerství (EIP) „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ a dva hlavní cíle tohoto partnerství: 1) podpořit růst produktivity a efektivnosti zemědělství (a zvrátit do roku 2020 nejnovější trend zpomalení růstu produktivity) a 2) podpořit udržitelný rozvoj zemědělství (zajistit do roku 2020 náležité využívání půdy);

10. obzvláště vítá skutečnost, že místní zemědělské a potravinové systémy patří mezi témata označená za témata způsobilá ke spolupráci, tj. horizontální a vertikální spolupráci mezi subjekty dodavatelského řetězce za účelem vytvoření logistických platform podporujících „krátké“ zásobovací řetězce a místní trhy a provádění místních reklamních kampaní v oblasti rozvoje „krátkých“ zásobovacích řetězců a místních trhů;

11. vítá návrh Komise vyčlenit 4,5 miliardy EUR na výzkum a inovace v oblasti zajišťování potravin, biohospodářství a udržitelného zemědělství (v rámci Horizontu 2020);

12. souhlasí s tím, že prostředky ze SZP by společně s prostředky z rámcového programu pro výzkum měly podpořit EIP „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ v překlenování propasti mezi světem výzkumu a zemědělskou praxí;

13. domnívá se, že přechod od zemědělského sektoru, jenž je nutný vzhledem ke stále naléhavější potřebě účinného využívání zdrojů, povede jednak k vyšší produkci potravin udržitelnějším způsobem, ale také k poskytování široké škály veřejných služeb a dodávání řady různých produktů z biologického materiálu v oblasti zdravotnictví, volného času, hospodaření s půdou, nakládání s odpady, krmiv, vlákniny a obnovitelné energie. Z tohoto širšího záběru bude mít prospěch jak tento sektor, tak společnost, pokud bude zajištěna rovnováha mezi potravinovými a nepotravinovými produkty, zaměření zemědělství na nově nastavené priority SZP a trvalé úsilí orgánů o jejich dosažení;

14. domnívá se, že takto předefinovaný zemědělský sektor nabídne evropskému hodnotovému řetězci nové obchodní a inovační příležitosti;

15. domnívá se, že pro optimální využívání přírodních zdrojů je zapotřebí silné interakce mezi zemědělstvím, biohospodářstvím a vědou⁽¹⁾, s jejichž pomocí se vytvoří udržitelný a účinnější zemědělský sektor. V souvislosti se zemědělstvím jakožto výrobcem biomasy k získávání energie by se mělo dbát na vyváženou koexistenci výroby potravin a biomasy;

II. OBAVY / KLÍČOVÉ FAKTORY ÚSPĚCHU

Obavy

zdůrazňuje, že:

16. úsilí o překlenutí propasti mezi praxí a vědou je sice zásadně důležité, samotná existence EIP však neřeší kulturní a profesní odlišnosti dvou stejně důležitých pohledů: 1) pohledu vědecké komunity, která se spíše zaměřuje na špičkovou kvalitu vědecké základny, hraniční výzkum, budoucí a nově se objevující technologie, rozvoj dovedností, kariérní růst a výzkumné infrastruktury, a 2) pohledu podnikatelů a politiků, kteří hledají způsoby zhodnocení poznatků a řešení, která pomohou naplnovat potřeby společnosti a využívat obchodní příležitosti. Na obou stranách bude potřeba komunikace a pobídek;

17. v návrhu EZFRV je řada pobídek (články 15, 16, 18, 20, 33, 36, 46, 53, 61, 62 a 63), ty však nebudou využity, pokud zprostředkovatel znalostí EIP neoznámí před dokončením smluv o partnerství a během přípravy národních nebo regionálních operačních programů rozvoje venkova možnosti na úrovni členských států;

18. EIP nebude začleněno do programů rozvoje venkova, pokud nebude naplánováno vnitrostátní spolufinancování různých fází inovačního procesu: 1) spolupráce (na vytvoření operačních skupin) za účelem rozvoje podniků (s cílem zahájit inovační projekt), 2) předávání poznatků a poradenské služby (za účelem zisku odborných znalostí a využití stávajících výsledků výzkumu), 3) vstup do systémů jakosti (s cílem podpořit přínosy pro společnost a obchodní výsledky) a 4) investice (finanční podpora za účelem dosažení cílů, produktivity a udržitelnosti);

19. dosud bylo vytvořeno pět evropských inovačních partnerství na tato témata:

a. aktivní a zdravé stárnutí – SEC(2011) 1028, přijato dne 1. září 2011

b. suroviny – COM(2012) 82, přijato dne 29. února 2012

c. produktivita a udržitelnost zemědělství – COM(2012) 79, přijato dne 29. února 2012

d. voda – COM(2012) 216, přijato dne 10. května 2012

e. inteligentní města – C(2012) 4701, přijato dne 10. července 2012

a všechna jsou 1) důležitá pro místní a regionální orgány, ale současně 2) jejich úspěch závisí na regionální správě, podpoře a financování; regionální orgány však dosud nebyly vyzvány k účasti na postupu;

Klíčové faktory k úspěchu

zdůrazňuje, že:

20. regionální a místní komunity mohou hrát rozhodující úlohu v řízení a spolufinancování opatření přijatých na podporu inovací prostřednictvím EZFRV a pomocí jiných prostředků a jsou nyní nepostradatelné pro uzpůsobování podpory specifickým zemědělským, environmentálním a územním charakteristikám daného regionu, díky čemuž je možné využívat evropské prostředky efektivněji;

21. regiony a místní komunity by uvítaly, kdyby se mohly vyjádřit k prioritám a způsobům provádění a správy;

⁽¹⁾ CdR 1112./2012 – EDUC-V-024 Inovace pro udržitelný růst: biohospodářství pro Evropu.

22. nezbytnou podmínkou úspěšné reformy společné zemědělské politiky po roce 2013 je zavedení rámce víceúrovňové správy (na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni);

23. zúčastněné strany mají vytvořit základní operační skupinu, která bude pokračovat ve zjišťování nedostatku poznatků týkajících se např. technologií, obchodních modelů, organizačních systémů, marketingových strategií, potřeb a vzdělání spotřebitelů a již k tomu využije financování z EZFRV. Jejich dalším krokem by mohlo být hledání partnerů a vytvoření víceoborového týmu, vyzkoušení přeshraniční spolupráce nebo využití potenciálu stávající znalostní základny, dříve než budou žádat o další podporu sítě EIP. Tento další krok by však neměl být povinný;

24. některé inovační iniciativy v oblasti udržitelnosti nebo produktivity probíhající zdola nahoru by sice mohly být na regionální či celostátní úrovni vítány, existuje však riziko, že nebudou odpovídat výběru prioritního tématu ve strategickém plánu provádění a víceletém plánu (vydanými řídicí skupinou na vysoké úrovni po konzultaci Stálého výboru pro zemědělský výzkum a Výboru pro rozvoj venkova). Nemělo by to však být překážkou pro získání podpory. V opačném případě by to mělo silný odrážející účinek na účastníky a narušilo by to inovační spirálu v jejím nejzranitelnějším bodě;

25. pro spuštění inovačního procesu a pro úsilí o pokrok je nepostradatelné zprostředkování inovací a znalostí;

III. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

Evropské komisi:

důrazně doporučuje Evropské komisi, aby:

26. uznala klíčovou úlohu místních a regionálních orgánů a zúčastněných stran v úspěchu EIP „Produktivita a udržitelnost zemědělství“;

27. plně zapojila místní a regionální orgány do řídicích struktur zřízených za účelem stimulace a monitorování této iniciativy;

28. vyzvala zástupce Výboru regionů, aby se zapojil do práce řídicí skupiny na vysoké úrovni, která bude definovat strategii EIP, a koordinačního výboru evropské sítě pro rozvoj venkova. Účelem je zajistit, aby se v provádění této iniciativy odrazily skutečné potřeby místních a regionálních orgánů;

29. uložila členským státům povinnost začlenit průřezové cíle EIP do smlouvy o partnerství;

30. definovala „rostoucí produktivitu“ jako „vyšší a lepší produkci s méně zdroji“;

31. vzhledem k tomu, že EIP by se mělo zabývat následujícími tématy, schválila celou řadu otázek týkajících se prvovýroby, řízení zdrojů, biohospodářství, dodavatelského řetězce, kvality, bezpečnosti potravin a spotřebitelů;

32. dala přednost inovačním programům, které zaručují zachování zemědělských činností v Evropě, a zajistila, že do nich bude zahrnut výzkum prospěšný pro regiony zabývající se chovem dobytka, příměstské regiony, oblasti s přírodními omezeními a lokální zemědělské oblasti;

33. podpořila inovační iniciativy malých a středních podniků jdoucích zdola nahoru, aby se vyvážila stávající nerovnováha v zapojení vyplývající z různé úrovně organizace a kapacity;

34. se kromě zvyšování objemu výroby zaměřila také na udržitelné zemědělství, produktivní zemědělství jako výsledek dostupnosti moderních technologií, prevenci plýtvání potravinami a ztrát po sklizni a zodpovědné chování spotřebitelů;

35. se zaměřila na větší vývoz poznatků a (bio)technologií z EU a jejich uvádění na trh a na spravedlivé zapojení do výroby v odlehlých (metropolitních či malých) komunitách ve třetích zemích;

36. se i nadále snažila o zlepšení pozice prvovýrobců v řetězci výroby, zpracování a distribuce potravin;

37. naléhala na přidání „titulu praktického využívání výsledků výzkumu“ k hodnocení znalostních institucí jako pobídky pro vědce k odstranění nedostatku inovací;

38. uznala úlohu vedoucích evropských sítí regionů, výzkumných ústavů a klastrů zabývajících se vysokou produktivitou a udržitelným zemědělstvím, které Výbor vítá, a usnadnila předávání poznatků mezi podnikateli jak na místní, tak mezi-regionální úrovni;

39. umožnila členským státům podporovat počáteční a regionální činnosti operačních skupin, které plní úkoly a cíle EIP, prostřednictvím prostředků z EZFRV a regionálního spolufinancování bez ohledu na to, zda budou úspěšné při získání podpory také ze sítě EIP poté, co bude reagovat na požadavky;

40. souhlasila s tím, že operační skupiny mohou buď provádět svoji činnost uvnitř členského státu nebo mít členy v několika členských státech a ve třetích zemích;

41. se pro snazší vytváření skupin zmiňovala o „organizacích zemědělců a producentů“, kde „zemědělci“ budou uváděni jako způsobilí;

42. operačním skupinám rovněž umožnila využívat pro počáteční náklady (např. na vyvinutí postupu řešení technického nebo vědeckého problému nebo na služby zprostředkovatele inovací a znalostí) podporu z EZFRV;

43. ještě před zřízením řídicího výboru na vysoké úrovni, podpůrné/pracovní skupiny SHERPA, útvaru podpory pro operační skupiny a sekretariátu sestavujícího strategický plán provádění jmenovala komunikační tým, který by propagoval používání: 1) EIP v národních programech rozvoje venkova, 2) možností, které Horizont 2020 stanovuje pro podporu výzkumných projektů, projektů, do nichž je zapojeno více aktérů, souborů inovativních činností, zprostředkovatelů inovací a inovačních středisek, 3) zařízení a kontaktů sítě EIP a 4) příručky/pokynů pro místní skupiny;

Místním a regionálním orgánům:

doporučuje místním a regionálním orgánům, aby:

44. podpořily začlenění a plánování EIP v rámci operačních programů EZFRV a připravily se na vytváření operačních skupin;

45. doporučily členským státům, aby vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné zabývat se produktivitou, účinným využíváním zdrojů a udržitelností, vyčlenily nejméně 10 % celkového příspěvku z EZFRV na podporu předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a venkovských oblastech;

46. posílily své současné zapojení do národní a evropské sítě pro rozvoj venkova.

V Bruselu dne 30. listopadu 2012

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
